

Alaikäisen asiakkaan tietojen luovuttaminen sosiaalihuollon palvelunantajille: Kanta- informointi, luovutuslupa ja kiellot

21.1.2025

Katja Korhonen

Kan
ta

Teemat ja rajaukset

- Teemat
 - Alaikäisen asiakkaan Kanta-informointi
 - Alaikäisen asiakkaan sosiaalihuollon luovutuslupa
 - Alaikäisen asiakkaan sosiaalihuollon luovutuskielto
 - Alaikäisen asiakkaan tietojen luovuttaminen Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta sosiaalihuollon rekisterinpitäjien välillä
- Rajaukset
 - Esityksessä ei käsitellä alaikäisen tietojen luovuttamista terveydenhuollon palvelunantajille tai alaikäisen asiakkaan huoltajille.
 - Esityksessä ei käsitellä alaikäisen asiakkaan terveydenhuollon luovutuslupaa tai terveydenhuollon luovutuskieltoja.

Kanta-informointi

- Asiakastietolain (703/2023) mukaan palvelunantajan on informoitava sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasta hänen oikeuksistaan ja Kanta-palveluista viimeistään silloin, kun asiakas asioi ensimmäistä sosiaali- tai terveydenhuollossa.
- Kanta-informointi on yhteinen kaikille asiakastietolaissa säädetyille Kanta-palveluille.
 - Esimerkiksi Sosiaalihuollon asiakastietovaranto, Potilastietovaranto ja OmaKanta.
- Ammattihenkilö voi antaa Kanta-informoinnin alaikäiselle asiakkaalle itselleen, jos ammattihenkilö arvioi, että hänellä on valmiudet päättää tietojensa käsittelystä.
 - Vaikka alaikäinen asiakas ei olisi valmis ottamaan vastaan Kanta-informointia, ammattihenkilön tulee kuvata myös hänelle hänen tietojensa käsittelyn keskeiset periaatteet ikä ja kehitystaso huomioiden.
- Jos alaikäisellä asiakkaalla ei ole valmiuksia päättää tietojensa käsittelystä, ammattihenkilö antaa Kanta-informoinnin alaikäisen huoltajalle tai lailliselle edustajalle. Huoltaja voi ottaa informoinnin vastaan myös OmaKannassa.
 - Edellytys on, että alaikäinen asiakas ei ole vastaanottanut Kanta-informointia itse aikaisemmin.

Miten Kanta-informoinnin antaminen alaikäiselle itselleen vaikuttaa?

- Kun Kanta-informointi on annettu alaikäiselle asiakkaalle itselleen, hän voi hallinnoida itsenäisesti tietojensa käsittelyä eli
 - Antaa ja perua sosiaalihuollon luovutusluvan.
 - Asettaa ja poistaa sosiaalihuollon luovutuskieltoja.
- Alaikäisen asiakkaan huoltaja ei voi enää hallinnoida alaikäisen asiakkaan luovutuslupaa ja luovutuskieltoja.
- Kun Kanta-informointi on annettu alaikäiselle asiakkaalle itselleen, vastuu asiakastiedon luovutusten hallinnoinnista on siis hänellä itsellään.
 - On tärkeää, että alaikäinen asiakas ymmärtää mahdollisesti antamansa luovutusluvan ja tekemiensä luovutuskieltojen vaikutuksen tietojensa käsittelyyn.

Sosiaalihuollon luovutuslupa ja luovutuskielto – alaikäisellä on valmiudet päättää tietojensa käsittelystä

- Alaikäinen asiakas hallinnoi tietojensa luovuttamista itse.
- Sosiaalihuollon luovutuslupa
 - Alaikäinen asiakas voi antaa tai perua luovutusluvan milloin tahansa sosiaalihuollon palvelunantajan luona.
 - Alaikäinen asiakas ei voi antaa tai perua luovutuslupaa OmaKannassa, koska ammattihenkilön tulee arvioida alaikäisen päätöskyky luovutusluvan perumisen yhteydessä.
- Sosiaalihuollon luovutuskielto
 - Alaikäinen asiakas voi asettaa tai perua luovutuskieltoja sosiaalihuollon palvelunantajan luona.
 - Alaikäinen asiakas ei voi asettaa tai perua luovutuskieltoja OmaKannassa, koska ammattihenkilön tulee arvioida alaikäisen päätöskyky kieltojen asettamisen yhteydessä.
- Jos ammattihenkilö arvioi alaikäisen asiakkaan kyvyn päättää tietojensa luovuttamisesta muuttuneen oleellisesti, voi huoltaja jatkossa hallinnoida alaikäisen asiakkaan luovutuslupaa ja luovutuskieltoja palvelunantajan luona.

Sosiaalihuollon luovutuslupa ja luovutuskielto – alaikäisellä ei ole valmiuksia päättää tietojensa käsittelystä

- Huoltaja hallinnoi alaikäisen asiakkaan tietojen luovuttamista.
- Sosiaalihuollon luovutuslupa
 - Huoltaja voi antaa luovutusluvan sosiaalihuollon palvelunantajan luona tai OmaKannassa.
 - Huoltaja voi perua luovutusluvan sosiaalihuollon palvelunantajan luona, koska ammattihenkilön tulee arvioida alaikäisen asiakkaan päätöskyky luovutusluvan perumisen yhteydessä.
- Sosiaalihuollon luovutuskielto
 - Huoltaja voi tehdä luovutuskieltoja ja perua niitä sosiaalihuollon palvelunantajan luona.
 - Huoltaja ei voi tehdä luovutuskieltoja OmaKannassa, koska ammattihenkilön tulee arvioida alaikäisen asiakkaan päätöskyky kieltojen asettamisen yhteydessä.
- Alaikäinen asiakas saa nähdä luovutuslupansa ja mahdolliset luovutuskiellot palvelunantajan luona tai OmaKannassa.
- Jos ammattihenkilö arvioi alaikäisen asiakkaan kyvyn päättää tietojensa luovuttamisesta muuttuneen oleellisesti, voi hän jatkossa hallinnoida luovutuslupaansa ja luovutuskieltojaan itse.

Mitä tapahtuu, kun alaikäinen asiakas tulee täysi-ikäiseksi?

- Ammattihenkilö antaa Kanta-informoinnin asiakkaalle uudelleen, vaikka hän olisi vastaanottanut informoinnin aiemmin.
- Jos alaikäiselle asiakkaalle on annettu luovutuslupa tai tehty luovutuskieltoja, ne jäävät voimaan, kun hän tulee täysi-ikäiseksi. Henkilö voi muuttaa niitä halutessaan milloin tahansa palvelunantajan luona tai OmaKannassa.
- Asiakas alkaa hallinnoida tietojensa luovuttamista itse.

Alaikäisen asiakkaan tietojen luovuttaminen Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta

- Alaikäisen asiakkaan tietoja luovutetaan Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta samojen periaatteiden mukaan kuin täysi-ikäisten asiakkaiden tietoja.
- Asiakastiedot luovutetaan Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta, jos
 - Henkilöllä on voimassa oleva sosiaalihuollon luovutuslupa.
 - Henkilöllä ei ole tietojen luovuttamiseen vaikuttavia luovutuskieltoja.
 - Henkilöllä ei ole voimassa olevaa turvakieltoa.
 - Asiakirja ei ole vanha asiakasasiakirja tai ensimmäisen vaiheen asiakasasiakirja.
 - Asiakirja ei ole turvakotipalvelujen asiakirja.
- Huom! Asiakkaan turvakiellon alaiset tiedot, vanhoina asiakasasiakirjoina ja ensimmäisen vaiheen asiakasasiakirjoina tallennetut asiakastiedot sekä turvakotipalvelujen asiakastiedot luovutetaan asiakastietovarannosta sosiaalihuollon viranomaisen laajalla tiedonsaantioikeudella.
 - Viranomaisen laaja tiedonsaantioikeus perustuu asiakastietolain (703/2023) 55 §:n 2. momenttiin.

Yhteenveto

- Myös alaikäiselle asiakkaalle on annettava Kanta-informointi.
 - Ammattihenkilö antaa informoinnin joko alaikäiselle asiakkaalle itselleen tai tämän huoltajalle.
- Huoltaja voi ottaa vastaan alaikäisen asiakkaan Kanta-informoinnin ja antaa luovutusluvan palvelunantajan luona tai OmaKannassa.
- Alaikäinen asiakas voi ottaa vastaan Kanta-informoinnin ja antaa luovutusluvan palvelunantajan luona.
- Alaikäisen asiakkaan sosiaalihuollon luovutusluvan peruminen tehdään aina palvelunantajan luona.
- Alaikäisen asiakkaan sosiaalihuollon luovutuskieltojen asettaminen tai peruminen tehdään aina palvelunantajan luona.
- Alaikäisen asiakkaan tietoja luovutetaan Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta samojen periaatteiden mukaan kuin täysi-ikäisten asiakkaiden tietoja.

Lisätietoa

- [Kanta-palvelujen käsikirja sosiaalihuollon toimijoille, luku 14 Luovutustenhallinta](#)
- [Asiakas- ja potilastietojen luovutustenhallinnan yleiskuvaus](#)
- [Sosiaali- ja terveydenhuollon tahdonilmaisuja käsittelevien tietojärjestelmien vaatimukset ja toiminnallinen määrittely](#)

Kanta

Kiitos

Katja Korhonen, IT-asiantuntija, Kanta-palvelujen IT-yksikkö

kanta.fi

    @kantapalvelut